

странке настале у првој половини XIX века. Нешто пре тога је Француска револуција посејала семе политичког удруживања популаришући клубове (нпр. Јакобински клуб) као организацију истомишљеника, да би у Енглеској политичким странкама претходила тајна удружења и „политички савези класа“ који су били изложени притисцима и прогонима власти. До пуног замаха у организовању политичких странака у Енглеској долази након реформе из 1832. године и увођења општег права гласа јер се посланици од тада више не кандидују на основу личних, породичних и сличних веза, него се траже такве политичке организације које су у стању да окупе и обезбеде гласове великог броја бирача. До политичких странака у модерном смислу у Енглеској се дошло поступно и то проширењем организација посланика у парламенту организацијама ван парламента које воде пропаганду и изборну борбу, а то је било нужно јер су посланици у парламенту били изложени притисцима ванпарламентарних снага и организација које су их оспоравале и настојале да их потисну из власти и одузму им стечене позиције у парламенту. Тако се преко овог повезивања посланика из парламента са месном организацијом истомишљеника у изборном срезу дошло 70-их година XIX века до појаве развијених политичких странака (са централним руководством) какве су биле Конзервативна и Лабуристичка као две и данас највеће и најјаче политичке странке у парламентарном животу Велике Британије. Са развојем парламентаризма и у осталим европским земљама су ницале политичке партије (па и код нас у Србији крајем XIX века) које су, свака на свој начин, дале печат парламентаризму и обогатиле ризницу парламентарне историје Европе. Поред модерног порекла, и сам израз партија (потекла од латинске речи *part* – део) је ушао у употребу и терминологију демократског друштва као замена за превазиђене термине и облике удруживања какве су некад биле секте или групе различитог карактера и оријентације. Са настанком и развојем политичких странака (нарочито у XIX и XX веку) се повећало и интересовање науке да их проучава. И код нас и у свету се задњих деценија запажа интензивно бављење овим феноменом из чега је произашла богата литература и теорија о политичким странкама. Бројни буржоаски, али и социјалистички теоретичари су учинили напор да дефинишу странке, одреде њихову улогу у савременом друштву и повуку разлику у односу на неке друге сличне политичке творевине. Зато и не чуди што међу тим теоретичарима постоје видљиве разлике и неслагања у гледању на то шта су партије, шта их одређује, из чега се састоје (од којих елемената) и каква је њихова улога у